

Hódmezővásárhelyi babonás hiedelmek és szokások. (II.)

Igézések — rontások.

Akinek összeér a szemöldöke, az megveri szemmel az embert, állatot egyaránt.

Nem jó örülni állatnak kicsi korában, mert megverik szemmel és megdöglük.

Szemmel verés ellen szenes vízzel csapkodják meg a kis gyermeket.

A kis leány ingét színére kell beszegni, hogy meg ne verjék szemmel.

A hirtelen elhalt kis gyerekekre mondják: „szömül esött“.

Aki a másikat átlépi: meghal; akit átlép: elszárad.

Iszákos ember elhagyja a részegeskedést, ha a galamb két első fiát levágják és a zúzájának vagy a szívének a hártáját megszáritva megtörik és azt pálinkába megissza.

Ha megdöglük a kiscalamb, nem otthon, hanem más házról kell elásni a kémény irányában, de visszafordulni nem szabad, akkor több galamb nem pusztul el.

Vannak *rosz embörök*, akik ártani tudnak a másoknak. Az ilyen ember, ha a tehén ganéjába beleüti a csizmája orrát, már megrontotta a tehenet.

A megrontott tehenet úgy hozzák helyre, hogy 9 keresetlen disznóganét, 9 gerizd fokhagymát, 9 pókot az istálló küszöb-jén kell törni balkézzel: baltafokával, azután azzal meg kell kenni az ajtószarkokat, meg a tehén tőgyét és a gerincét végig balkézzel keresztben.

Fokhagymával keresztet húz a gazda az istálló ajtóra, hogy meg ne rongthassák a jószágot.

Kilenc kis rongybabával kerekíte meg, ahol sebes a feje és hajnalban a keresztjára közepén szórja szét, aki belelép vagy felveszi, ráragad a nyavaja.

Aki 9 fajta füvet megfőz 9 liter vízben, azzal megmossa az arcvonását és kiönti behunyott szemmel a kertben, ha valaki belelép, csunya lesz, ha beleköp vagy belevizel, fölcattogzik a teste.

Olyan sebről való ruhát, amelyik kifakadt, nem jó tűzbe vetni, mert mérgesebb lesz, jobban fáj, tovább tart.

Ha nagyon ég az arca az asszonynak vagy lánynak, a fejrevalókendője bal sarkát kell rágni, hogy a nyelvét megrápjá, aki szidja.

Az első gyümölcsesevéskor háromszor kell mondani: ujság hasamban, hideglelés pokolba, akkor nem árt meg.

Nagy paraszt fálba vizet kell önteni, háromszor körülkerülni, megláthatni benne, ki rontotta meg.

A ló sörényébe, meg a kötőfékjébe számár szőrét fonnak, hogy meg ne verjék szemmel.

A tehenet nem lehet megrontani, ha friss meleg tehéntrágyából egy csomót felkötnék a kéménybe és állandóan ott van.

Ha a tehén ganéját odaadják tapasztáshoz vagy más célra, aki elviszi a háztól, elviszi a tehén tejének a fölét is.

Ha meg van rontva a tehén: véres tejet ad. Az ilyen tejből a gazdasszony az ivóvályújába önt és baltával üti, vágja a tejet, mire odajön, aki megrontotta.

Kihasadozik a tehén tőgye, ha a tejbe késsel aprítják a kenyeret.

Hogy a tejet még ne rontsák, mikor a köcsögöt forrázzák, a jeggyűrűt bele kell tenni.

Rugós tehén leadja a tejet, ha a fejőbe két kést tesznek keresztbe.

A kis malacot, ha megverik szemmel, húgyos seprűvel megcsapkodják vagy megfüstölik a gazda gatyája madzagával és hajából vágott darabbal, melyhez még pókot is tesznek.

Ahol a disznó pusztul, szoptató asszonynak kell belefejni a tejét a vályúba, az ételébe.

Macskát nem szabad kocsira tenni, mert a ló megdöglik.

Nem jó az asztalon hagyni a férfi kalapját, se a kenyérmorzsát, mert a gazdasszony nem tud aludni.

Szerelmi jóslatok és varázslatok.

Szent György nap (ápr. 24) előtt fogott levelibékát üvegbe kell tenni, hol megdöglik, összeszárad, aztán porrátrörít és borban megitatják a legénnyel, hogy szeresse a lányt.

A halott száját a lány kitörüli ronggyal, aztán kicsavarja borba és megitatja a legénnyel azért, hogy szeresse.

Gombostűvel a lány megszúrja a balkeze kis ujját, ami vér kijön, egy almának a csomája helyére belecsöppenti s a kihúzott csomával bedugja. A látogató legénnyel az ilyen almát ha megeteti, szerelmes lesz tőle a lányba.

Legény vagy lány megkopogtatja háromszor a koporsót, amilyen a halott, olyan lesz a párja.

Lányok nagypénteken fésűt, szappant, tükröt, férfi nadrágot tesznek a fejük alá, hogy megálmodják, ki és milyen lesz a férjük.

A menyasszony talpa alá a cipőjébe ezüst pénzt tesznek, hogy meg ne rontsák. Ezt különösen akkor csinálják, ha volt már más szeretője.

Ha a jegybejáró fiatalember a jegybejárás ideje alatt kifordítva fonákul viseli a gatyáját, akkor nem válik el tőle a lány.

A bibictojástól szerelemre gerjed az ember.

Akit az ura nem szeret, a cigányasszonyhoz megy, ki levágja az asszony szeméremtestéről a szőrt és azzal megfüstöli, hogy így ő (= a cigányasszony) boldogulni tudjon a férfival a keresztútnál.

A férfi szeméremtestéről levágott szőrt apróra vágva pogácsába sütik és a pogácsát megetetik vele, hogy jobban szeresse az asszonyt.

A féltékeny asszony meglesi, hova jár az ura vizelni, oda leszúr 9 gombostűt s ha arra vizel az ura: nem megy többet el a szeretőjéhez. Ha elmegy is, sem tud vele semmit se csinálni.

Aki éjjel 12 órakor az ura ingét a küszöbön baltával összevágja és a küszöb alá teszi, az megtudja, ki az ura szeretője, mert odamegy, ott megjelenik akkor.

Örülésg szerelmes lesz a legény és felkeresi a lányt, v. nőt valahányszor akarja, ha a lány vagy asszony, mikor a férfi alszik, ballába kapcájából, a gatyamadzagából, a hajából hátul, ahol legsűrűbb, egy csipetet vág és beleteszi literes vássonfazékba, vízzel teleönti, a fődöt rátapasztja, csirizeli, leköti, hogy a gőz ki ne jöjjön. Éjfélkor 12 órától 1 óráig kell főzni, forralni.

A férfit úgy csinálják magukhoz az asszonyok, hogy félmarék vöröshagymahajat, 2 krajcár ára sárgafehér cukrot, 2 krajcár ára fekete cukrot, félmarék fekete, égett kenyérhaját fazékban megfőznek és a férfinak borban beadják.

Asszony vagy lány havibaját feketekávéban ha megitatja a férfival; szerelmes lesz bele.

A lány, asszony, akit szeret, annak a kapcáját, gatyamadzagát, fanája szőrét, hajából is valamennyit bögrébe tesz, cse-répfödővel leborítja és a katlan oldalába betapasztja. Míg el nem ég, addig nem hagyja el.

Kerestlen lóherét kell a nyelve alá tenni az asszonynak vagy lánynak és úgy megcsókolni a férfit háromszor; aztán ki-

veszi, megszáritja és megeteti ételben, vagy megitatja italban a férfival, hogy nagyon szeressé.

Ha a házasfelek nem szeretik egymást, az asszony napa tejével pogácsát süt összenéző kemencében, vagyis ahol az első és hátulsó házban is van kemence és közös konyhára van a kemencék szája. Ha a pogácsát a férj és feleség közösen megeszik, úgy ismét szeretik egymást.

Kincssásás, kincskeresés.

Széles szájú, rossz kantában ássák el a pénzt, amit úgy helyeznek bele, hogy az arany legyen felül, a rézpénz középen, az ezüst alól. Háborús időben ássák el. Éjjel 12 órakor. Bádog földt beletesznek olyan jegykendőbe, amelyiken piros és fekete rózsza van és úgy teszik rá a kanta szájára. Kutya, kakas, tyúk verét eresztik rá, hogy más ne találja meg, csak aki elássa, aki abból a családból való. Ként is tesznek a gödörbe, attól kékes színű a láng. Mert minden 7-id esztendőben fölveti a pénz magát Szent György (ápr. 24) éjjelén. Tisztul ilyenkor, úgy tartják. A láng olyan nagy és olyan alakú, mint az edény, melyben a pénz van. Az ezüstnek kék, az aranyak sárga lángja van.

Mások szerint rossz bográcsban, fazékban ássák el a pénzt épület alá. Elátkozott pénz az valamennyi. Piros kakast ölnek rá. És nem Szent György éjszakáján, hanem karácsonykor tisztítja a pénz magát. Semmit sem szabad szólni annak, aki ássa, még ha beszélnek is hozzá.

Szokták dombba is elásni a kincset, amikor ráültetik a kis gyereket a dombra pocskolódni. Az tudja csak fölvenni a pénzt, aki ártatlan gyereket föláldozza, de hét féle nyomorék lesz. Másnak nincs ereje fölvenni. Pásztor emberek arra a dombra építettek tanyát, ahol pénz volt elásva. Ide mindig beleütött a villám és fekete maradt azon a helyen.

Halottal is, ha aranyeműt temetnek el, felveti magát minden 7-ik esztendőben és arább megy az arany.

Egy öregasszony bent a városban, a Kalap uccában, a kémény háta mögé grádics alá ásta el a pénzt és háromszor odaütötte az alfelét, mondván: „addig ne tudja felvenni senki, még a s...t ide nem üti“. A menyé megleste, és az öregasszony halomása után úgy tett, mintahogy napa és meg is találta a pénzt.

A gólya odaszáll, arra a házra, ahol summás pénz van.

Hódmezővásárhely határában a *Vágott halomban* van pénz, hajadon leány vére van rajta. Mikor föl akarják ásni,

nagy széllel odaugrik egy lány, haja két ágra fonva, zöld-pántlika benne, mezitláb van és elsuhan a pénz arrébb. De mindig hagy fönt maga után egy darabot, mit az eke fölvet. Aki föl akarja venni a halomba elásott pénzt, úgy kell öltöznie, mint ahogy az a lány volt, kinek a vérét ráeresztették.

Királyhalmán kazánban van a pénz, kakasvér van rajta. Hetedik gyerek látta meg acéltükrön. Ki is ásták, de az olajok odamentek és azt kiabálták: „hajsz, hajsz, hajsz, csináljuk az akasztófát!“ Az ott levő Kasza Katát megkapták, mondván: „ezt akasztjuk föl!“ Kasza Kata sikított és a pénz elszaladt. Aki behúzta a gödröt, egy év se telt el: meghalt.

Csónak csapáson a Csáki járásban is van pénz csolnakban. Csónak alakú helyen nem nő fű azon a helyen, ahol van. Mikor a pénzt fölveti a láng, az is csónak alakú, 15 percig szalad ide-oda, azután eltűnik, ahonnan feljön.

Szörháton fazékban van a pénz. Kanász gyerekek ásták is már. Mélyen fehér penészes ott a föld. Üst formának a füle látszott, de morgást hallottak és elszaladtak. Lócsontot találtak, meg a sörényét, mely aranyat játszott.

Szent Királyon 3 kazán pénz van elásva. Sokan álmodták meg. Egy ember kiment hetedmagával fölászni, de mikor már fogták a fülét, egy nagy fekete kandisznó termett rajta, okádta a tüzet és elszaladtak az emberek, a pénz is eltűnt. Csak az tudná fölászni, aki látta, mikor eltették, hogy mit hajtottak végre.

Rémárison (remanentialis) a szentesi útfélen eső uradalmi földeknél a keresztúton, Szt. György (ápr. 24) éjjelén pont 12 órakor, mikor a láng fölesap, aki kiáll, ahány haját megmarkol, annyi pénz marad fent.

A *csomerkányi templom* harangjára fekete kutya van ráölve. Sokszor fel akarták már venni, de mikor a kút szájához érnek vele, egy fekete kutya keresztül ugorja, a kötél elszakad akármilyen vastag és zúgva esik vissza. Ezüst gyűrűt, gombot találtak a templomrom környékén kapálás, szántás közben. Pénzt is.

Kiss Lajos.